

Asia: VN/34515/2024

Kommentointipyyntö: Sivistyksestä suunta Suomelle - Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio vuoteen 2040

1. Suomi on sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijä.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Ajatus Suomesta sivistyksen, demokratian ja tieteen vapauden edelläkävijänä on saavutettavissa, mutta se vaatii konkreettisia toimenpiteitä. Koulutuksen laadun takaaminen on asia, johon tulee kiinnittää huomioita tavoitteita asetettaessa. Koulutuksen laadun tulisi säilyä korkeana yhteiskunnallisesta tilanteesta riippumatta. Myöskään opiskelijoiden sisäänottomääriä ei tule lisätä koulutuksen laadun kustannuksella. Korkeakoulutetut eivät itsessään muuta yhteiskuntaa paremmaksi, vaan korkeakoulutettujen määrän osalta tulisi ottaa huomioon työmarkkinoiden tarpeet. Liian suuret korkeakoulutettujen määrät voivat johtaa kasvavaan korkeakoulutettujen työttömyyteen, mikä puolestaan heijastuu koko yhteiskuntaan.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Lainsäädännön uudistamistarpeiden tarkasteleminen voi olla perusteltua, mutta toimenpiteiden osalta olisi syytä painottaa myös nopeammalla aikataululla toteutettavissa olevia konkreettisia toimenpiteitä, joiden avulla voidaan päästä asetettuihin tavoitteisiin. Koulutuksen laadun turvaaminen olisi mahdollista sisällyttää myös toimenpiteisiin, koska se on tavoitteena merkittävä. Koulutuksen laadun merkitys korostuu entisestään, jos opiskelijoiden sisäänottomääriä kasvatetaan, koska tällöin korkeakouluilla tulee olla käytössään riittävästi resursseja. Häirintää, painostusta ja epäasiallista vaikuttamista ehkäisevien toimintamallien edistäminen on toimenpiteenä olennainen, joskin ulkopuolelta tulevaan häirintään voi olla hankala puuttua tehokkaasti. Toimenpiteiden osalta

voisi nostaa esiin, miten teknologiset murrokset käännetään kestäväksi kasvuksi ja menestystekijöiksi. Toimenpiteet tulee määritellä siten, että ne vastaavat asetettuja tavoitteita.

2. Koulutus kuuluu kaikille ja mahdollisuuksia lisätään erityisesti nuorille.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

On erittäin kannatettavaa, että korkeakoulutus on saavutettavaa kaikille taustasta ja lähtökohdista riippumatta. Korkeakoulutus on edelleen vahvasti periytyvää ja riippuvaista sosioekonomisesta taustasta, ja ilmiö korostuu tietyillä aloilla kuten oikeustieteessä. Pelkästään se, että yhteiskunta "antaa lupauksen" maksuttomasta korkeakoulutuksesta ei riitä, vaan tutkintoon johtavan korkeakouluopiskelun tulee olla maksutonta. Maksuttoman tutkintokoulutuksen rinnalle ei saa syntyä esimerkiksi avoimen yliopiston laajentamisen myötä ohituskaistaa maksukykyisimmille opiskelijoille, joilla ei kuitenkaan välttämättä ole alalle vaadittavia perustaitoja. Kannatamme sitä, että jokaisella on yhtäläiset mahdollisuudet päästä kaikille reilun valintakokeen avulla haluamalleen alalle. Hakupainealoilla pätevyysperustainen valintatapa on ensisijaisen tärkeää.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Koulutuksen saavutettavuuden lisääntyminen ei saa johtaa jatkuvaan aloituspaikkamäärien kasvattamiseen ilman ymmärrystä siitä, mikä on tutkinnon yhteiskunnallinen merkitys. Tätä on näkynyt erityisesti oikeustieteessä, jossa kouluttaminen on kohtalaisen edullista ja suurin osa opiskelijoista valmistuu alalta, vaikka korkeakoulutettujen työllisyystilanne on heikentynyt viime vuosien aikana merkittävästi. Aloituspaikkamäärien kasvattamisen tulee näkyä oikeasuhtaisesti koulutuksen resursseissa. Lisäksi tulee ottaa huomioon myös korkeakoulutettujen tuleva työllistyminen eli työmarkkinoiden kysyntä ja tekoälymurros.

Koulutuksessa tulee ohjata resursseja joustaviin käytäntöihin ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseen, mitä tukevat mm. yksilölliset järjestelyt, neuromonimuotoisuuden huomioon ottaminen sekä riittävät tukipalvelut. Ensikertalaiskiintiöt eivät saa olla liian tiukkoja, mahdollisuus alanvaihtoon tulee olla aidosti olemassa jokaisessa koulutuspolun vaiheessa, eikä nuoria tule paineistaa valitsemaan oikeaa alaa heti. Opiskelijoille tulee taata rauha opiskella ilman ulkopuolista paineistusta.

3. Luovat osaajat ja kunnianhimoinen tutkimustoiminta uudistavat yhteiskuntaa.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

4. Rohkea uudistuminen rakentaa tulevaisuuden osaamista: korkeakoulujen erikoistuminen ja yhteistyö vahvistuvat.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

-

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

-

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

-

5. Kohti kasvua: korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rahoitus monipuolistuu.

Onko tavoite perusteltu osana korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visiota? Onko sen sisältöön valittu oikeat asiat?

2 kyllä, pääosin

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. miltä osin tavoitetta tulisi muuttaa, miten se tulisi muotoilla?

Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen rooli osana kasvua ja vaikuttavuutta ovat tärkeitä perusteita korkeakoulutuksen kestäväälle rahoitukselle. Sivistyksen ja laadukkaan koulutuksen on kuitenkin säilytettävä itseisarvonsa ja liiallinen tuloksellisuuteen painottuminen heikentää korkeakoulutuksen itseisarvoa. Rahoituksen liiallinen painottuminen julkisen rahoituksen vaihtoehtoisille muodoille heikentää korkeakoulutuksen itseisarvoa ja tieteen puolueettomuutta. Esimerkiksi yksityisiin

lähteisiin nojautuminen heikentää korkeakoulujen (varsinkin yliopistojen) autonomiaa koulutuksen tutkimus- ja kehittämistoiminnassa.

Samalla tahdomme painottaa, että rahoituksen monipuolistuminen ei saa avata mahdollisuutta maksullisille korkeakoulututkinnoille. Maksullisen korkeakoulututkinnon vastustaminen tulisikin ilmaista visiossa suoraan, koska esimerkiksi avoimen tutkinto-oikeuden mahdollistaminen johtaa sellaiseen suuntaan, johon pohjoismainen hyvinvointivaltio ei voi ryhtyä.

Ovatko tavoitteeseen liittyvissä toimenpidesuosituksissa tunnistettu ja siihen valittu olennaiset toimet? Ovatko toimet oikeita?

3 vain osittain

Tarkenna tarvittaessa vastaustasi. Esim. puuttuuko toimenpiteitä, tulisiko toimenpiteitä vähentää, edellyttääkö jokin toimenpiteistä muotoilua? Tarkenna miten.

Laadunarvioinnin uudistaminen on tarpeellinen toimi muuttuvassa yhteiskunnassa. Tahdomme kuitenkin painottaa, että radikaalit muutokset korkeakoulujen julkisessa rahoituksessa eivät tue kestäväää korkeakoulukenttää. Varsinkin yliopistojen valtion rahoituksessa on säilytettävä arvostus vapaata tietoa ja sivistystä kohtaan. Liiallinen tuloksellisuuteen painottuminen ei ole kestäväää, koska tieteen tilastollinen arvostaminen on lähes mahdotonta. Tähän vaikuttaa muun muassa eri alojen erilaiset tarpeet ja tavat tuottaa tietoa ja tutkimusta.

Taloudellisen kestävyuden vahvistaminen korkeakoulukentässä on tärkeää, mutta liiallinen luotto yksityiseen rahoitukseen on vaarallista. Korkeakoulujen integriteetti on suojattava julkisella rahoituksella, johon yksityinen rahoitus voi toimia kannustavana lisänä, mutta ei sen perustana. Samalla on painotettava, että rahoitusta ei tule lisätä korkeakoulumaksuilla, tai muilla instrumenteilla, jotka vahingoittavat yhdenvertaista pääsyä korkeakoulutukseen.

Vision tavoitteiden ja toimenpidesuositusten kokonaisuus

6. Puuttuuko vision tavoitteista ja toimenpidesuosituskokonaisuudesta jotain olennaista? Tulisiko jokin osa alue priorisoida tai poispriorisoida?

Alueellinen yhdenvertaisuus tulisi huomioida visio-työssä.

Korkeakoulutuksen rahoituksessa tulee huomioida yhdenvertaiset edellytykset toteuttaa koko Suomen laajuisesti korkeakoulutoimintaa. Ympäri Suomen tulee pystyä kouluttautumaan korkeakoulualoille ja samalla luoda mahdollisuuksia työlle ja koulutuksen mukaiselle työllistymiselle näillä alueilla. Korkeakoulutettujen levittäytyminen tasaisesti ympäri Suomen vaatii myös toimivia liikenneyhteyksiä, kuten ratakankkeita helpoittamaan sijoittautumista ja elämää suuriempien asutuskeskittymien ulkopuolelle. Koulutus, työnteko ja sujuva liikkuminen kaupunkien välillä edesauttavat ja tukevat yhdessä korkeakoulutettujen sijoittumista ympäri Suomen.

Vision kokonaisuus ja muut osiot

7. Mahdolliset kommentit vision tilannekuvaan liittyen

-

8. Miten arvioisit visiota ja sen toimenpiteitä kokonaisuutena

-

9. Muut kommentit

-

Pesonen Lauri
Oikeustieteen opiskelijoiden liitto